

בס"ד, ערב ש"ק לסדר "והמבול היה" נח תשפ"ה

"מי שפרע"

לספק אותו ללקוח ללא סיבה מספקת - כפי שאירע² (אף שמחזיר את הכסף וה"ה במקרה הפוך), עליו נאמר "מי שפרע..." הנ"ל. ובית הדין כבר שלח לו התראה שיספק את הסחורה והוא לא סיפק, ורק לאחר מכן ניתן לומר עליו "מי שפרע" (תשובות והנהגות ה' שע"ד). והוא הוזהר שכך יעשו לו ברבים! מדוע הוא מסיט את הדיון ביחס לדיבוריו בתפילה? נראה שהוא מנסה להסיט את הדיון לדיבורים בתפילה, כדי שעסקיו לא יפגעו. אנשים לא נמנעים מלקנות אצל "דברנים בתפילה"...

אחד מהנוכחים שאל: "ועכשיו מה? יש עליו 'מי שפרע' – ולכן מה?"

אחד הלמדנים הסביר שלחלק מהשיטות אדם זה פסול לעדות (עיין השיטות השונות במערכות הקניינים לס' ר"ד)... ואם הוא רוצה להסיר ממנו את ה"מי שפרע" – שיואיל בטובו ויספק את הסחורה³!

בעל החנות שהבין שעכשיו כולם מבינים... והכריז: "חוזר אני בתשובה שלימה, אחזיר המעות עד הפרוטה האחרונה, הסר ממני הקללה". אולם אמירתו זו הציתה מהומה. הלא תשובתו בנתינת הסחורה עצמה!

עקשנותו של בעל החנות עוררה מהומה, עד שנתגלה שעיקר פרנסתו מעמלה שהוא גובה מביטול עיסקאות של לקוחות שלא קיבלו את הסחורה! ושנזכה לפרנסה טובה וישרה לכל העם במהרה!

בית כנסת, שבת בבוקר. עליית השלישי. הגבאי אומר "מי שבירך..." לעולה. העולה מבקש. לאחר מכן מבקש העולה מהגבאי לומר: "מי שפרע". הגבאי לא הכיר וחיפש בחוברת שלפניו נוסח זה ולא מצא. העולה הוציא מכיסו את הנוסח: "מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה הוא יפרע מ... (השם שמור במערכת) בעל החנות ברחוב... אם אינך עומד בדיבורך". (ע"פ נוסח הרמ"א בחו"מ סימן ר"ד ד' וע"פ שיטת המרדכי).

דממה פתאומית נפלה בבית הכנסת. אמנם היום קוראים פרשת נח.... בעל החנות היה מ"חשובי הקהילה" וראש המדברים בבית הכנסת בכל שעה אפשרית¹ (ולא אפשרית) – מה רוצה ממנו העולה?

בעל החנות פתח בצעקות כלפי העולה: "אם אתה רוצה לעודד אנשים כמוני שלא ידברו בתפילה תאמר את נוסח ה'מי שבירך' שתיקן התו"ט לאלו שאינם מדברים בתפילה: 'ויחולו עליו כל הברכות הכתובות בתורת משה...' - תעודד אותנו... למה לנקוט לשון שלילית ולבייש לעיני כל?"

אחד המתפללים ציטט מהזכרון: "לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"צ חוזר התפלה, ואם שח הוא חוטא, וגדול עונו מנשוא, וגוערים בו" (או"ח קכ"ד ז'). -

העולה נדהם. בעל החנות באמת אינו יודע משנה מפורשת במס' ב"מ (פרק ד' משנה ב') אודות "מי שאינו עומד בדיבורו". דהיינו, מוכר שקיבל כסף כתשלום עבור מוצר שברשותו ומסרב

³ ואם היא כבר אינה ברשותו – עיין ש"ך רכ"ב ס"ק ב', תרומת הכרי ר"ד.

¹ האם ניתן למצוא שעה שכזו בתפילה?
² ואם רק סיכמו בדברים וחוחר בו נאמר דין "מחוסר אמונה" – ועיין בצל החכמה ה' קנט-קס, במעמדו.